

Moara cu noroc
de Ioan Slavici

Tema și viziunea despre lume într-o **nuvelă realist-psihologică**

Scrie un eseu de 2 – 3 pagini, în care să prezinți *tema și viziunea despre lume*, reflectate într-o nuvelă studiată. În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

C1. Evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului studiat într-o specie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

C2. Comentarea a două secvențe relevante pentru tema textului studiat;

C3. Analiza a două elemente de structură, compoziție și de limbaj, semnificative pentru romanul studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații spațiale și temporale, incipit, final, tehnici narrative, perspectivă narativă, instanțele comunicării narrative, registre stilistice, limbaj etc.)

Cerința-reper	Dezvoltarea
I. Introducere	Ioan Slavici este unul dintre reprezentanții realismului clasic , un autor moralist, un fin psiholog și un creator de tipologii. Publicată în 1881 în volumul de debut „ <i>Novele din popor</i> ”, nuvela realistă, de factură psihologică „ <i>Moara cu noroc</i> ” devine una dintre scrierile reprezentative pentru viziunea lui Ioan Slavici asupra lumii și asupra vieții satului transilvănean. Mihai Eminescu aprecia faptul ca personajele acestor nuvele „nu numai ca seamănă în exterior cu țăranul român, în port și vorbă, ci cu fondul sufletesc al poporului”.
C1. Evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului studiat într-o specie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;	
II. Argumentarea	
a. Specia nuvelei	„ <i>Moara cu noroc</i> ” de Ioan Slavici ilustrează specia nuvelei , caracterizată printr-un fir narativ central, o construcție epică riguroasă și un conflict concentrat. Personajele relativ puține scot în evidență evoluția personajului principal , puternic individualizat.
b. Nuvelă psihologică	Este o nuvelă psihologică deoarece înfățișează frământările de conștiință ale personajului principal, care trăiește un conflict interior , moral și se transformă sufletește. Analiza protagonistului se realizează prin tehnici de investigare psihologică : monolog interior, stil indirect liber, scene dialogate, însoțite de notația gesticii și a mimicii.
c. Curentul realist	Nuvela ilustrează curentul realist prin: tema familiei și a dorinței de înavuțire , obiectivitatea perspectivei narrative, includerea de personaje tipice pentru o categorie socială (Ghiță reprezintă tipul cârciumarului dornic de îmbogățire, Pinteza este jandarmul, Lică este Sămădăul, dar și tâlharul), verosimilitatea , prezentarea veridică a societății ardelenesti din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, tehnica detaliului semnificativ prezintă în descrierea drumului și a locului de la Moara cu noroc, dar și în portretizarea lui Lică.
C2. Comentarea a două secvențe relevante pentru tema textului studiat;	
1. Tema	„ <i>Moara cu noroc</i> ” de Ioan Slavici are ca temă consecințele nefaste și dezumanizante ale dorinței de îmbogățire . Tema poate fi privită din mai multe perspective. Din perspectivă socială , nuvela prezintă încercarea lui Ghiță de a-și schimba statutul social (din cizmar vrea să devină cârciumar) și de a asigura familiei sale un trai îndestulat. Din perspectivă moralizatoare , nuvela prezintă consecințele nefaste ale dorinței de a avea bani . Din perspectivă psihologică , nuvela prezintă conflictul interior trăit de Ghiță, care, din dorința de a face avere, își pierde treptat

	<p>cârciumă, iar Ghiță își dă seama că nu poate rămâne la Moara cu noroc fără acordul Sămădăului.</p> <p>Mai întâi, Ghiță își ia toate măsurile de apărare împotriva lui Lică: merge la Arad să-și cumpere două pistoale, își face rost de doi câini și își angajează încă o slugă, pe Marți, „<i>un ungur înalt ca un brad</i>”.</p> <p>Desfășurarea acțiunii ilustrează procesul înstrăinării cârciumărilor față de familie și al dezumanizării provocate de dorința de îmbogățire prin complicitatea cu Lică. Datorită generozității Sămădăului, starea materială a lui Ghiță devine tot mai înfloritoare, numai că Ghiță începe să-și piardă încrederea în sine. Cârciumarul devine interiorizat, mohorât, violent, îi plac jocurile crude, primejdioase, se poartă brutal față de Ana, pe care o protejase până atunci, și față de copii. La un moment dat, ajunge să regrete că are familie și copii, pentru că nu-și poate asuma total riscul îmbogățirii alături de Lică.</p> <p>Dornic să facă avere, se îndepărtează treptat de Ana și devine complicele lui Lică la diverse nelegiuiri, primind în schimb bani obținuți din jafuri și crime. Este anchetat în două rânduri, fiind acuzat de complicitate în jefuirea arendașului de unde este eliberat pe „<i>chezășie</i>”, și chiar în uciderea unei femei și a unui copil. Își pierde imaginea de om cinstit pe care o avea în fața oamenilor. Frământările și neputința de a ieși brusc din înțelegerea cu Lică alternează cu momentele de sinceritate în care îi cere iertare soției. Cârciumarul se aliază cu jandarmul Pinte, fost hoț de codru și tovarăș al lui Lică, pentru a-l da în vileag pe Sămădău, însă nu este cinstit nici față de acesta, căci dorește să își păstreze o parte din banii obținuți din afaceri necurate.</p> <p>Punctul culminant ilustrează dezumanizarea lui Ghiță. La sărbătorile Paștelui, Ghiță își aruncă soția în brațele Sămădăului, lăsând-o singură la cârciumă, în timp ce el merge să-l anunțe pe jandarm că Lică are asupra lui bani furati. Dezgustată de lașitatea soțului și neștiind motivul real pentru care acesta plecase, într-un gest de răzbunare disperată, Ana i se dăruiește lui Lică deoarece, spune ea, în ciuda nelegiuirilor comise, el e „<i>om</i>”, pe când Ghiță „<i>nu e decât muiere îmbrăcată în haine bărbătești</i>”.</p> <p>Deznodământul este tragic. Dându-și seama că soția l-a înșelat, Ghiță o ucide pe Ana, fiind la rândul lui omorât de Răuț, din ordinul lui Lică. Un incendiu provocat de oamenii lui Lică mistuie cârciuma de la Moara cu noroc. Pentru a nu cădea viu în mâinile lui Pinte, Lică se sinucide izbindu-se cu capul de un copac. Nuvela are final moralizator, sancționarea protagoniștilor este pe măsura faptelor. Singurele personaje care supraviețuiesc sunt bătrâna și copiii, ființele morale și inocente.</p> <p>În nuvelă, accentul nu cade pe actul povestirii, ci pe complexitatea personajelor, care par să aibă un destin prestabilit. Personajul principal, Ghiță, este cel mai complex personaj din nuvelistica lui Slavici, un personaj „<i>rotund</i>”, care trăiește un proces al dezumanizării, cu frământări sufletești și ezitări. Destinul lui ilustrează consecințele nefaste ale dorinței de îmbogățire.</p>
III. Concluzia	<p>„<i>Moara cu noroc</i>” de Ioan Slavici este o nuvelă realistă (prin temă, tipologia personajelor și stil) și o nuvelă psihologică, pentru că urmărește conflictul interior, frământările în planul conștiinței personajelor. Observarea este minuțioasă, detaliată și servește realizării unor psihologii complexe.</p>